

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ
ΚΑΘΕ
ΚΤΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΑΗΡΩΓΕΑ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΔΡ. 10

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ Φ. Χρ. 10

Τμήν Φεβ. 2. 1903

10 Δεπ. 10

ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΤΟΣ Α'.

ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 14 Σεπτεμβρίου 1903

ΓΡΑΦΕΙΑ : 'Οδός Οικονόμου αρ. 4 | ΑΡΙΘ. 60

ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΟΛΙ ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ

Στὸ Γ. Βλαχογιάννη

Πῶς μαρμαρίζουν τὰ γυάλινα μελοδοκίμα
Σὰν πέφτουν κατ' ἀπ' τὴ ροδοκινιά,
Καὶ νὰ μὴν ἔχουν — κρῖμα! — γιὰ σημάδι ἰππῶν τους,
Καὶ νὰ μὴν ἔχουν μιὰ δαγκωματιά....

Λιμνίζονται ὅσοι τοῖς χυμοὶ, τὰ γλυκυστήματα,
Τὰ ζαχαρένια κομποπλέγματα μέτα τ' ἄμπέλι.
Κι' ἄκομα τ' ὄναμένα χαμοκίματα,
Κι' ἄκομα πὺ τὸ τραγανὸ, ποὺ σπάζουν μέλι.

Κι' ὑποθυμῶ κι' ὀρέγομαι καὶ νεύονται
Τὰ κισπολόμνα τοῦ κήπου τὰ στηγὰ,
Φέτα τὴ φέτα ἄφρατα κι' ἀλαφροδύνα,
Πιρρὸν μὲν δούτατ' εὐωδία.

Ὅσοι καρποὶ μεστοί, τόσα καὶ στόματα
Γουρῆχτρες ὅλες οἱ ζωές, ὅλες αἱ φλόγες,
Μισοσυλισμὸς, κι' ἀπόστατος πιπίλισμα
Στὴς ρόδινες καὶ στὴς κισπομαρμένιες ρώγες.

Χαρα τοῦ, τῆς ζωῆς χορτατο βύζαγμα
Στὸν κήπο τῆς αἰώνιας ἀνθουσίας,
Κοπάδια οἱ πεταλούδες μὲτ' στήνθρονα
Σπαρτάσουν ἀπ' τὸ πτόσημο τῆς εὐτυχίας.

Πῶς μαρμαρίζουν ὅμοι τὰ φτωχὰ μελοδοκίμα
Σὰν πέφτουν κατ' ἀπ' τὴ ροδοκινιά,
Καὶ νὰ μὴν ἔχουν, τὰ καίμένα, γιὰ σημάδι τους
Καὶ νὰ μὴν ἔχουν μιὰ δαγκωματιά...

Μ. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

— ΚΑΠΙΤΩΛΙΟΝ ΚΑΙ ΤΑΡΠΗΤ'Α

ΑΝΕΒΗΚΕ καὶ δευτέρη φορὰ ὁ κ. Μερκούρης στὸ Καπιτώλιο. Καὶ τὴν φορὰν αὐτὴν, πανηγυρικώτερα καὶ ἡρωικώτερα, τσαλαπατώντας τὴς συκοφαντικὰς μπουμπουλίδες καὶ κατακεραυνώνοντας μὲ τὴν ρομφαία του—μὲ τὴν ρομφαία ποὺ τοῦ ἔχαιρε ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἐκτίμησι τοῦ λαοῦ—τοὺς σκλητοπάγους ἀντιπάλους του καὶ τοὺς ξαναμωραμένους ὑποστηρικτάς τους.

Ἀνέβηκε καὶ πάλι στὸ Καπιτώλιο. Καὶ τὰξίζε νάνεβῃ. Γιατί ἐδόξε, ὅσα ἠμπόρεσε νὰ δουλέψῃ. Γιατί κατέκτησε τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἐκτίμησιν

τοῦ λαοῦ μὲ τὴ δουλειὰ καὶ μὲ τὴ δραστηριότητα, καὶ ὅχι μὲ φουσκωμένα λόγια καὶ μὲ ὑποσχέσεις παχειές. Αὐτὸ εἶνε ὅλο τὸ μυστικὸ τοῦ θοιάμβου του.

Κατ' ὤρθωσε ἄκομα καὶ τᾶλλο : Νὰ χειραφετήσῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν πολιτικὴν, ἀπὸ ἐνίκησε μόνος του, μὲ τὸ σπαθί του, χωρὶς καμμιὰ πολιτικὴ ὑποστήριξιν, πολεμούμενος λυσσασμένα κι' ἀπὸ τὸν ἐν ἐνεργείᾳ πρωθυπουργὸν κι' ἀπὸ τὸν ἐλλοχεύοντα λέοντα τῆς ἐδοῦ τῆς 1' Σεπτεμβρίου.

ΝΙΚΗΤΗΣ καὶ τροπαιούχος ὁ κ. Μερκούρης, ἀποστομῶναι σήμερα τοὺς συκοφάντες του μὲ τὴς χιλιάδες τῶν ψήφων ποὺ πῆρε παραπάνω ἀπὸ τὸν ἀντίπαλόν του, μὲ τὴν ἀγάπην τοῦ λαοῦ, τὴν ὁποίαν οἱ συκοφαντίες τοὺς ἐπύκνωσαν τριγύρω του.

Ἦ νίκη του ὅμως, Καπὼν δὲν εἶνε γι' αὐτόν. Τὸ ξέρει πολὺ καλά. Καθὼς ξέρει πῶς κι' οἱ ροδοδάφνες ποὺ τοῦ ἔστρωσαν νάναπαυθὴν, ἄρχισαν ἀπὸ τὴν ἄλλην ἡμέρα τῆς ἐκλογῆς νὰ τοῦ γίνονται ἀγκάθια καὶ νὰ τοῦ ματώνουν τὸ κορμὶ καὶ νὰ τοῦ θυμίζουν κάθε τιγμὴ πῶς ἐδεκαπλασιασθήκανε οἱ ὑποχρεώσεις ποὺ ἀνέλαβε ἀπέναντι τῆς πόλεως ποὺ τὸν ἐδιάλεξε γιὰ ἀρχόντ' αὐτῆς, ἀπέναντι τῶν πολιτῶν ποὺ τοῦ ἐμπιστευθήκανε καὶ δευτέρη φορὰ τὰ ὄνειρά τους καὶ τὴ λαχτάρα τους γιὰ τὴν ὥρα καὶ ἱερὰ πόλιν, ποὺ ἔχουν τὸ εὐτύχημα νὰ κατοικοῦν.

Χρειάζεται δουλειὰ, καὶ ἡ δουλειὰ τὸν Δήμαρχόν μας δὲν τὸν τρομάζει. Εἶνε γεννημένος γι' αὐτήν. Εἶνε φτιασμένος νὰ παλεύῃ μὲ τὴν ἀντίδρασιν καὶ νὰ νικήῃ τὰ ἐμπόδια. Εἶνε ἀπὸ τοὺς ἀτσάλεινους ἐκείνους ποὺ πάντα μπροστὰ τραβᾶνε κι' αὐτὸ γιὰ σύμβολο τῆς ζωῆς τους ἔχουνε.

ΦΟΒΟΣ λοιπὸν κανένας ἀπ' αὐτὴν τὴν μεριά δὲν ὑπάρχει. Θὰ δουλέψῃ, κι' ὅταν περάσουν μὲ τὸ καλὸ τὰ τέσσαρα χρόνια τῆς καινούργιας Δημαρχίας του, θάχῃ νὰ δείξῃ δουλειὰ ποὺ μόνη αὐτὴ θάναι ἱκανὴ νὰ γκρεμίσῃ ὅλες τὴς καινούργιες συκοφαντίες κι' ὅλα τὰ καινούργια ἐπιμπαλκόνια μπουμπουλιθοκοπήματα καὶ Μιλτιάδολογήματα.

Ἔνας μόνος φόβος ὑπάρχει. Νὰ μὴ παρασυρῇ καὶ πάλι ἀπὸ τὸ μεθύσι τῆς ἐπιτυχίας καὶ νὰ μὴ ζητήσῃ νὰ δράσῃ καὶ πάλι ἐξω ἀπὸ τὸν κύκλο του.

Ἀλλὰ κι' αὐτὸ ἔχουμε πεποῖθησι πῶς θὰ ἀποφύγῃ, ἀφοῦ εἶνε ἐξυπνὸς ἄνθρωπος κι' ἀφοῦ εἶδε τόσος ξάστερος τὸν περασμένο Νοέμβριον πῶς σιμᾶ

στὸ Καπιτώλιο χάσκει κι' ὁ ἐγκρεμὸς τῆς Ταρπητῆς πέτρας καὶ πῶς ὅσο εὐκόλα ὁ λαὸς ἐκείνος σ' ἀνεβάζει τόσο ψηλά, τόσο εὐκόλα σὲ γκρεμίζει καὶ στὸ βράθρο μὲ τὰ ἴδια τὰ χέρια του.

Ὁ Λαὸς Δήμαρχόν του τὸν ἐβγαλε, καὶ Δήμαρχός του πρέπει νὰ μείνῃ, γιὰ ν' ἔναι πάντα στὸ Καπιτώλιο.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

Ο ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΙΚΟΣ ΠΑΝΑΜΑΣ ΤΗΣ 'ΑΛΚΗΣΤΙΔΟΣ'

Η ΜΕΛΑΝΗ ΚΑΙ ΑΔΙΑΝΤΡΟΠΗ ΒΙΒΛΟΣ

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ φύλλο 59)

«... ὁρεῖται νὰ γίνῃ γνωστὸν ὅτι ὁ Ἰλίας Βουτιεριδὴς ταγματάρχων ὑπαλλήλων τοῦ κ. Χρηστομάνου, ἔγραψε καθ' ὑπαγόρευσιν αὐτοῦ μικρὰ μέρη τοῦ χειρογράφου τῆς μεταφράσεως, ἥτις ἐγένετο πρὸς τοῦ κ. Χρηστομάνου ἐμπεισμένους...»
(Ἀπὸ τὴν δὴλωσιν τῆς Ν. Σκηνῆς)
«Ἀστραπὴ» 2 Σεβρίου 1903

Ἀριθ. 4

ΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ κ. Ν. ΠΟΡΙΩΤΗ

(Ἀπὸ τὴν «Ἑστία» τῆς 9 Σεπτεμβρίου)

Κύριε Διευθυντά

Ὁ κ. Δ. Ταγκόπουλος, διευθυντὴς τοῦ «Νουμά» μοῦ κάμνει τὴν τιμὴν νὰ με καλέσῃ μάρτυρα εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς «Ἀλκήστιδος». Εὐαρεστηθῆτε, σὰς παρακαλῶ, νὰ δεχθῆτε τὴν μαρτυρικὴν κατάθεσίν μου:

Τὴν νύκτα τῆς Παρασκευῆς 29 Αὐγούστου, εἰς τὸν φιλικὸν κύκλον, τὸν ὁποῖον ἀναφέρει ἡ σήμερον δημοσιευθεῖσα ἐπιστολή του, ὁ κ. Ταγκόπουλος πρῶτος ἀνήγγειλεν ὅτι εἰς τὸν «Νουμᾶν» τῆς Κυριακῆς θίναγνῶσκωμεν ὅτι ἡ μετάφρασις τῆς «Ἀλκήστιδος» δὲν ἐγένετο ἀπὸ τὸν κ. Κ. Χρηστομάνον, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν κ. Η. Βουτιεριδὴν.

Κατόπιν τῆς ἀναγγελίας του ταύτης, εἶπα ἐγὼ ὅτι ἡ εἰρημένη μετάφρασις δὲν ἐγένετο ὁλόκληρος

ούτε από τὸν μὲν οὔτε ἀπὸ τὸν δέ, ἀλλ' ὅτι ἂν τὸ πρόγραμμα τῶν παραστάσεων τῆς ἡτο φιλάληθες, ἔπρεπε νὰ γράφῃ: «μετάφρασις Βουτιεριδίου, Χρηστομάνου καὶ ἄλλων λογίων» τηρουμένης ὡς πρὸς τοὺς δύο κυρίως μεταφραστές τῆς, τῆς ἀνω τάξεως τῶν ὀνομάτων καὶ λόγῳ προτεραιότητος τῆς ἐργασίας των, καὶ λόγῳ ἀλαβητικῆς σειρᾶς τῶν ἐπωνύμων των. Ἔτσι τοῦλάχιστον γίνεται εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Ἐξήγησα δὲ τὸ διατί εἰς τὸν κ. Ταγκόπουλον καὶ ἀκριβολογώτερον ἐπαναλαμβάνω ἐδῶ ἴτι:

Α'. Κατὰ τοὺς μῆνας Σεπτέμβριον καὶ Ὀκτώβριον τοῦ ἔτους 1901, εἰς τὸν κύκλον τῶν ἐταίρων καὶ μυστῶν τῆς Ν. Σκηνῆς, ἡτο γνωστὸν ὅτι ὁ κ. Βουτιεριδὴς μετέφραζε τὴν «Ἀλκηστιν» καὶ τὴν μετέφραζε «λαμπρά, λαμπρά» — ὅπως ἔλεγεν ὁ κ. Χρηστομάνος.

Τόσον δὲ ὁ κ. Βουτιεριδὴς ἦτο ἀπασχολημένος μετὰ τὴν μετάφρασιν, ὥστε τὸν ἀνεπλήρωνα ἐγὼ ὁ ὑποφαινόμενος εἰς τὰ καθήκοντα γραμματέως τοῦ διοικούντος ἐφόρου τῆς Ν. Σκηνῆς, ἄμισθι μὲν ἀπὸ τῆς πρώτης ἐβδομάδος τοῦ Σεπτεμβρίου, ἐμίσθως δὲ ἀπὸ τῆς 22 Ὀκτωβρίου, ὅτε ὁ κ. Βουτιεριδὴς παρῆλθεν ὀριστικῶς τῶν καθηκόντων ἐκείνων.

Β'. Ἐπανειλημμένως μετέβην κατὰ τὸ διάστημα τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ κ. Βουτιεριδίου, ζητῶν ἀπὸ αὐτοῦ ἐκ μέρους τοῦ κ. Ἐφόρου τὰ χειρόγραφα τῆς «Ἀλκηστιδος» καὶ πληροφορίας πότε θὰ εἴνε τελειωμένη ἡ μετάφρασις. Ὑψῳ παρελθὼν καὶ ἔξερα εἰς τὸν κ. Ἐφορον τὸ μέρος τῆς μετάφρασεως τὸ ἀρχίζον ἀπὸ τὴν εἰσοδὸν τοῦ Ἡρακλέους εἰς τὴν πρώτην πρᾶξιν καὶ λῆγον (ἂν ἐνθυμῶμαι καλῶς) μετὰ τοὺς ὁμήνους τοῦ Ἀδμήτου εἰς τὴν γ'. Τὸ ἀρχικὸν χειρόγραφον τῆς ἀρχῆς τοῦ δράματος εἶχεν ἄλλον γραφικὸν χαρακτήρα. Ὑποθέτω ὅτι αὐτὸ ὑπεγορεύθη εἰς τὸν κ. Λέοντα ὑπὸ τοῦ κ. Χρηστομάνου.

Γ'. Ὅταν ὀριστικῶς παρῆλθεν ὁ κ. Βουτιεριδὴς, παρεκλήθην ἐγὼ ὑπὸ τοῦ κ. Ἐφόρου ἀνεξαρτήτως τῶν καθηκόντων μου ὡς ἐμίσθου γραμματέως τοῦ πλέον, νὰ τὸν βοηθήσω (τὸν κ. Ἐφορον) φιλικῶς εἰς τὴν συμπλήρωσιν καὶ τὴν ἀπ' ἀρχῆς ἐπεξεργασίαν τῆς μετάφρασεως.

Καὶ τὸ ἔκμα ξενυκτιῶνταις κυριολεκτικῶς μαζὶ τοῦ εἰς τὸ γραφεῖόν του. Πῶς ἐγένετο ἡ ἐργασία αὐτή, μαρτυρεῖ τὸ ἐπιστόδιον τὸ ὅποιον ἀνέ-

φερεν ὁ κ. Ταγκόπουλος. Προσθέτω ὅτι συχνά, κατὰ τὴν ἐπεξεργασίαν ἐκείνην, μοῦ ἐξέφυγεν ἀπὸ τὰ χεῖλη ἡ φράσις «Μπράβο τοῦ Βουτιεριδῆ» καὶ δὲν διεμαρτύρετο ὁ κ. Ἐφορος, καὶ ὅτι συχνά ἐπίσης ὁ κ. Ἐφορος ἀνεφώνησε «Χμ! τὸ κτῆνος ὁ Βουτιεριδὴς!» καὶ εὐλαβῶς διεμαρτυρόμην ἐγὼ.

Δ'. Πρὸς ταχύτεραν ἀποπεράτωσιν τῆς ἐργασίας, ἐδώσαμεν εἰς τὸν ἄλλοτε ἐπιτυχῶς μεταφράσαντα ἀποσπάσματα τοῦ «Ἰπολύτου» κ. Μανῆν νὰ μεταφράσῃ τὸ τελευταῖον ἐπεισόδιον τῆς «Ἀλκηστιδος». Ἀλλ' ἡ μετάφρασις τοῦ κ. Μανῆ, ὡς λίαν ἐλευθέρα, ἐλήφθη μὲν ὑπ' ὄψιν, μετεβλήθη δὲ πρὸς πολλὰ κατὰ τὴν ἐπεξεργασίαν.

Ε'. Κατὰ τὰς 12 ἕως τὰς 15 Νοεμβρίου ἐπερτώθη οὕτω ἡ μετάφρασις τῆς «Ἀλκηστιδος», ἡ ἀκουσθεῖσα ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ «Παριετέ» τὴν ἀλητμόνητον ἐσπέραν τῆς 22 Νοεμβρίου. Μοῦ ἔκαμιν ἐντύπωσιν, ὅταν συνετάσσετο τὸ πρόγραμμα τῆς πρώτης παραστάσεως καὶ ἠρώτησα τὸν κ. Ἐφορον πῶς θὰ ἐτίθεντο τὰ ὀνόματα τῶν μεταφραστῶν κ. κ. Βουτιεριδίου καὶ Χρηστομάνου ἡ ἀπάντησίς του:

— Μόνον τὸ ἰδικόν μου ὄνομα θὰ μῆ.

— Μὴ... ἡ μετάφρασις τοῦ Βουτιεριδίου;

— Δὲν τὴν ἔκαμε αὐτός. Ἐγὼ τὴν ὑπεγόρευσα...

Ὁ κ. Βουτιεριδὴς ἄφησε καὶ ἐπέρασεν δύο χρόνια διὰ νὰ ἐκμυστηρευθῇ ὅτι ὅπωςδὴποτε συνειργάσθη εἰς τὴν μετάφρασιν. Ἀληθῶς δὲν εἶχαν τότε οἱ ἀφοσιωθέντες εἰς τὴν ἰδέαν τῆς Ν. Σκηνῆς καμμίαν ἄλλην φιλοδοξίαν παρὰ νὰ ἰδοῦν πραγματοποιουμένης τὰς ὁραίας ἐπαγγελίας τῶν ἰδρυτῶν αὐτῆς, καὶ ὅταν ἀκόμη οὕτοι ἀπέμειναν ἕντες.

Ἀλλὰ σήμερον:—Σήμερον, παρακαλῶ διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον τὸν «Νουμά» νὰ μὴ λησμονήσῃ ὅτι τοῦλάχιστον ὁ ὑποφαινόμενος, μεταφράζων τὴν «Λοκαντίαν» καὶ τὰς ἄλλας μεταφράσεις, δὲν τὰς ὑπεγόρευσα εἰς ἄλλον, οὔτε ἔφορον, οὔτε ἐπόπτην, οὔτε ἐταῖρον, οὔτε μύτην.

Ἀθῆναι 6 Σεπτεμβρίου 1903.

Ν. ΠΟΡΙΩΤΗΣ

Ἀριθ. 5

Β' ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ Κ. ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗ

κ. Δ. Η. Ταγκόπουλο διευθυντῇ τοῦ «Νουμά»

Φίλε μου,

Ἀπαντῶ στὸ σημερινόν σου γράμμα, ἂν καὶ ὕστερα ἀπὸ τὸ γράμμα τοῦ κ. Ν. Ποριώτη ποῦ δημοσιεύτηκε τὴν χτεσινὴ «Ἐστία» καὶ ποῦ

τόσο ξάστερα καὶ τόσο στρογγυλὰ τὰ λέει τὰ πράματα, μποροῦσα καὶ νὰ μὴν ἀπαντήσω, χωρὶς νὰ κερδίσει ὁ κ. Χρηστομάνος τίποτα.

Μ' ἐρωτᾷς πῶς καὶ γιατί ἔγραψα τὸ γράμμα ποῦ δημοσιεύτηκε στὸ «Ἄστυ» καὶ ποῦ ἐμολογοῦσα πῶς ὁ κ. Χρηστομάνος μετέφρασε μοναχὸς τὴν «Ἀλκηστιν». Νὰ σοῦ πῶ: Πρὶν δημοσιεῖται ἡ πολυκροτη δῆλωσις τῆς Ν. Σκηνῆς, ἤρθε καὶ μὲ βόηκε ὁ κ. Μαρκέλλος, σταλμένος ἀπὸ τὸν κ. Χρηστομάνο, καὶ μὲ παρακάλεσε νὰ τοῦ δώσω ἓνα γράμμα ποῦ νὰ φανερώσω πῶς δὲν ἔχω νὰ κάνω τίποτα μετὰ τοῦ ἔργου τὴν μετάφραση. Μὲ παρακάλεσε ἀκόμα νὰ περάσω ἀπὸ τὸ γραφεῖόν τῆς Ν. Σκηνῆς ποῦ θέλει νὰ μὲ ἰδεῖ καὶ νὰ μοῦ μιλήσῃ ὁ κ. Χρηστομάνος. Ἄν καὶ εἶχα πολλές σκοτούρες τίς ἡμέρας ἐκεῖνες στὸ κεφάλι μου, πέρασα ἀπὸ τὴν Ν. Σκηνή, εἶδα τὸν κ. Χρηστομάνο, τοὺς ἔδωσα τὸ γράμμα ποῦ μοῦ ζήτησαν καὶ καθὼς μοῦ το ζήτησαν, κ' ἐφυγα εὐχαριστημένος ποῦ ἔδινα τέλος σὲ μιὰ ὑπόθεσιν, γιὰ τὴν ὅποιαν δὲν ἐπιθυμοῦσα νὰ γίνῃ ποτέ κανένας λόγος. Τὴν ἄλλη μέρα διάβασα στὴν «Ἀστραπῇ» τὴν δῆλωσιν τῆς Ν. Σκηνῆς καὶ τὴν ἄλλη, τὴν παραπάνω, εἶδα δημοσιευμένην στὸ «Ἄστυ» τὸ δικό μου τὸ γράμμα.

Τ' ἤθελες νὰ κάνω; Νὰ βγῶ καὶ νὰ φωνάξω πῶς ἡ Ν. Σκηνή δὲν θὰ δημοσιεύσῃ ποτέ τὴν δῆλωσιν ποῦ δημοσίεψε, ἂν δὲν εἶχε ὁ κ. Χρηστομάνος τὸ γράμμα μου στὰ χεῖρά του;

Εὐτυχῶς ὁ κ. Ποριώτης μ' ἀπάλλαξε ἀπ' αὐτὸν τὸν κόπο.

Ἀθῆνα, 10 Σεπτεμβρίου 1903

Διότι σου

ΠΑΙΔΑΣ Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗΣ

Ἀριθ. 6

ΤΑΔΕ ΛΕΙΠΕΙ ΦΕΥΤΟΜΑΝΟΣ

(Ἀπὸ τὸ «Ἄστυ» τῆς 11 Σεπτεμβρίου)

Χθὲς τὸ ἐσπέρας ὅλως τυχαίως συναντήσαντες τὸν κ. Χρηστομάνον ἠρωτήσαμεν αὐτὸν περὶ τοῦ φλέγοντος ζητήματος τῆς «Ἀλκηστιδος», τὸ ὅποιον ἔχει ἀναστατώσει κατ' αὐτὰς τοὺς λογίους μας. Ὁ κ. Χρηστομάνος εὐηρεστήθη νὰ μᾶς εἴπῃ τὰ ἑξῆς:

— Ὅλον αὐτὸ τὸ διπλωματικὸν ἐπεισόδιον τῆς «Ἀλκηστιδος», ὅπως προσφῶς ἐκλήθη, μὲ ἀφισεν ὡς τώρα ἄρκετὰ ψυχρόν, ὥστε νὰ μὴ ἀπαντήσω ἐῖς ἴδιος. Χθὲς ὅμως ἐδημοσίευσεν ὁ κ. Ποριώτης εἰς τὴν «Ἐστίαν» μιαν πανταχοῦσαν γεμάτην ψευ-

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

5

ΑΛΕΞ. ΠΑΝΤΑΖΗ

ΜΑΛΛΙΑΡΟΣ ΚΑΙ ΜΑΛΛΙΑΡΟΙ

Ἄν τυχὸν βρίσκονταν κανένας νὰ τοῦ ἀραδίσει τοῦ κ. Καθαρολογᾷ, ὅχι μονάχα γνώμης δικῶν μας ἢ ξένων, μὰ καὶ χεροπιαστή, θεωρῶντα ἐπιχειρήματα, ποῦ νὰ δείχνουν πόσο εὐκόλως γκρεμίζονται οἱ θεωρίαι του, πάλ τοῦλεγε: «Αὐτὰ δὲν εἶνε ἐπιχειρήματα, αὐτὰ εἶνε τίποτα. Ὅσο κι ἂν θέλῃς νὰ εἶπῃς τὴ γνώμη μου, δὲν τὸ καταφέρνεις. Τίποτα! τίποτα. Τρικυμία ἐν ποταμῷ ὕδατος».

Σώνει καὶ καλὰ μὰς κουπανοῦσε ὑψηλὰς ιδέας εἰς ὑψηλὴν γλῶσσαν, νομίζοντες πῶς, ὑψηλὴ γλῶσσα νὰ κάποια ἄλλη ἀπὸ τὴ μιλούμενη, μὲ ἄλλα γλωσσικὰ

στοιχεῖα, καὶ φωνίζοντας πῶς οἱ μαλαριστοὶ (μαζί κι ὁ Σολωμός εἶνε στρογγυλιστὰς τῆς ιδέας!).

Ὅτι κι ἂν τοῦλεγε τοῦ κ. αὐτοῦ, αὐτὸς ἤξερε τὸ δικό του καὶ τὸ δικό του μονάχα νόμιζε γιὰ σωστό. Κουτὸς δὲν εἶταν ὁ κ. καθαρολογᾷ, κι ὅμως κουτὸς φαίνονταν μὲ τὸν ἐγωϊσμό του καὶ τὸ πείσμα του. Καλὸς ποιητὴς, κατὰ τὴ γνώμη του, εἶνε κείνος ποῦ γράφει εἰς ὑψηλὴν γλῶσσαν δηλ. στὴν καθαρῶστα (!), καὶ μεταχειρίζεται λέξεις ὑψηλὰς π. χ. ἐνερόχρως, χρέμμα, νέρτερ κ. ἄ. δηλ. γράφει γλώσσα ὅπως τὸ ἄφθιτον κάλλος καὶ τὴν δύναμιν μέχρι διαστροφῆς τινὲς τῶν παρ' ἡμῖν λογίων παρεγνώρισαν. (Δ. Ἀναστασιόπουλος. Κριτικὰ Δοκίμια). Μ' ἄλλα λόγια ἔνας καλὸς ποιητὴς, γιὰ τὸν κ. καθαρολογᾷ, εἶνε κείνος ποῦ γράφει:

Ἐμπρὸς αἱ στύγλαι ἐκθράνεις τῶν νερτέρων,

ὅστ' αἱ σκώληκες, φαγέδαινα καὶ σήψις,

παραπροσύνη, ἐγκλημα, ἄρ' αἱ τύψις,

ἔλκη, πανώλεις, κοπτοί, βρυγμοὶ καὶ θλίψεις,

ἡ πελιονὴ φθορά, τὸ ἄλγος τὸ ἀπαῖρον.

Νὰ ποιητὴς μὲ «Ἀλγὴν ἀσπαίνοντα!», ὅχι ἀμαλ-

ιαρός». Νὰ ποιητὴς ποῦ «ἡ εἰρωνεία πικρὰ διατελλεῖ πολλὰκις τὰ χεῖλη του, σαρδόνιος πολλὰκις ὁ γέλως δυνεῖ αὐτὸν σύσσωμον, ἐνῶ ἀγανακτήσεως φρίκη, ἐσχάτη αὐτῇ κατὰ τῆς θείας δικαιοσύνης κραυγὴ, βρυχάται ἐντονος ἐν- τὸς τοῦ βρέμεντος στήθους του».

Νὰ ποιητὴς ποῦ εἶνε λογιῶ-λογιῶ δηλ. ρεμβώδης, ὀνειροπόλος, πλήρης ἀναμνήσεων φαιδρῶν, ἀλλὰ καὶ ἀπελπισ, ἀπογοητευμένος, σκυθρωπός, «ἔχει νεφελώδη τὴν καρδίαν, σκεπτικὸν τὸν νοῦν, τὴν ψυχὴν παραγώδη, καὶ ὑπὸ τὸ κράτος τυρανιστικῶν παραγθέντων κατόπιν διαψεύσεως ἐλπίδων καὶ προσδοκιῶν, ἐκσπᾶται εἰς μελαγχόλους καὶ ζοφερὰς σκέψεις». (Κριτικὰ Δοκίμια).

Νὰ λοιπὸν κ' ἔνας ποιητὴς, μὲ τόσα καὶ τόσα ἐπιθετα ποῦ γράφει εἰς γλῶσσαν ὑψηλὴν. Αὐτὸς εἶνε ποιητὴς, γιὰ τὸν κ. καθαρολογᾷ. Κ' ἔτσι ἐμεῖς ποῦ δὲ νοιώθουμε ἀπὸ ὑψηλὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ὡς χέσκουμε σὺν τοῖς ἀρχαίοις μυστοῖς στὸ ὑψηλὸν ἔργον, τὰ ρεμβώδη κ.τ.λ. ὡς χορταίνουμε μὲ ἰέρα, σὺν τ' ἄρνακι τ' ἀνήξερα ποῦ γυρίζουν ἀπὸ τὴ βίσιχ χορτάτα ἀπὸ ἰέρα, καθὼς τὰ λέει ἡ Βαστρίκη στὸν Ντάντε:

Si che pecorelle, che non sanno,
tornan dal pasco pasciute di vento

(Dante. Parad. XXIX.)

Μπορεῖ ἓνας ποιητὴς νὰ φαίνεται δύσκολος σὲ μερικὸς ποῦ δὲν μποροῦν νὰ τὸν ἀκολουθήσουν στὴ φαντασία, μὰ γιατί νὰ φαίνεται σκοτεινὸς στοὺς πῶς πολλοὺς γιὰ τὴ γλῶσσά του; Ἐξυπνοὺς ἀνθρώπους μπορεῖ νὰ βρῇ κανεὶς πῶς εὐκόλως, παρὰ νὰ τυχὴ λίγους σοφοὺς, γνώστους τῆς ἀρχαίας, τῆς προγονικῆς ἢ προπατορικῆς, ἢ καὶ τῆς

τιές, τὰς ὁποίας φαίνεται ἐκνεύθαι ἀπὸ τὰς μεταφράσεις; ρομπνικὸν ἐπιφυλλίδων, εἰς τὰς ὁποίας ἐπιτυγχάνει. Περὶ τῆς μεταφράσεως τῆς «Ἀλκήστιδος» δὲν ἔχω ἢ δύο λέξεις νὰ εἰπω:

Περὶ σφόδρην ἀπὸ τὸ ἥμισυ τῆς μεταφράσεως εἶνε γραμμικὸν καὶ διορθωμένον ἀπὸ τὸ χέρι μου καὶ ἀντιγραμμένον εἰς τὸ καθαρόν καθ' ὑπαγόρευσίν μου ἀπὸ τὸν κ. Ποριώτην ὡς ἀπλοῦν γραφειῶν· ἄλλο μικρὸ μέρος ἐγγράφη καθ' ὑπαγόρευσίν μου ἀπὸ τοῦ μύστου Λέοντος· τὸ ὑπόλοιπον ὑπαγόρευσα πρὸς τὸν κ. Ποριώτην, ὁ ὁποῖος ξενυχτοῦσε ἀλγῶν παρ' ἐμοῦ, διότι ἐπερίμενε μὲ τὴν πένα εἰς τὸ χέρι μέχρις οὗ εὗρω τὰς καταλλήλους ἐκφράσεις καὶ δὲν ἐτόλμα βεβαίως νὰ μὲ βοηθήσῃ διὰ τῆς συνεργασίας του ἐκ φόβου μὴν ἀκούσῃ τὴν φράσιν, τὴν ψευδῶς ἀποδίδει λεγθεῖσαν περὶ τοῦ κ. Βουτιερῖδου. Τὸ μέρος τὸ ὁποῖον φέρει τὸν γραμμικὸν χαρακτήρα τοῦ κ. Βουτιερῖδου, ἀφ' ἐνὸς μὲν ὑπαγορεύθη, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐγγράφη ὑπ' αὐτοῦ ὡς δοκίμιον, ἄνευ ἀξιόσεως νὰ περιληφθῇ ὡς εἶχεν, εἰς τὴν μετάφρασιν, καὶ μεταβλήθη ἔπειτα παρ' ἐμοῦ, ὥστε δὲν δύναται πλέον νὰ θεωρηθῇ μετάφρασις ἄλλου· τὰ διὰ μέσας χορικὰ τοῦ μέρους αὐτοῦ συνεπληροῦντο πάλιν παρ' ἐμοῦ καθ' ὑπαγόρευσιν πρὸς τὸν κ. Ποριώτην.

Αἱ περὶ προτεραιότητος καὶ μεταφραστικοῦ τίτλου μωρολογίαι καταπίπτουν ἀφ' ἐκείτων διὰ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ κ. Βουτιερῖδου, ὁμολογούντος ὅτι τῇ ἐντολῇ μου μετέφρασε μικρὸν μέρος, μεταβλήθην εἰτα παρ' ἐμοῦ καὶ ὅτι οὐδέποτε ἐπιδοκῆσαν ἐπὶ τῆς ἐντελῆς ἰδικῆς μου μεταφράσεως. Τὰ εἰς χεῖράς μου χειρόγραφα ἀποτελοῦν τὴν καλλιτέραν διάφωσιν τοῦ χειρογράφου ὁ ὁποῖος ἐπιδοκῆσε νὰ γίνῃ λόγιος καὶ συνεργάτης μου. Ἡ δὲ μεταφράσις τῆς «Ἀλκήστιδος» εἶνε τὸσον μονοκόμματος καὶ τὸσον χαρακτηριστικῶς ἰδική μου, ὥστε κινεῖς νὰ μὴν ἀμνησθήσῃς, ὅτι εἶνε ἔργον ἐνὸς καὶ μόνου καὶ βεβαίως οὐ τοῦ κ. Ποριώτου.

Ὁ καθύμνος ὁ γραφειῶς εἶνε ἔξω φρενῶν διότι δὲν δέχομαι πλέον μεταφράσεις του, διότι ἀπεδείχθη ὅλως ἀδύνατος τῆς γλώσσης τὴν ὁποίαν ζητῶ, ὡς κατασκευαστὴς μαργαριτῶν, διότι αἱ μεταφράσεις του τοῦ «Ἀριστεροῦ χειροῦ» καὶ τῆς «Λοκαντιέρας» παίζονται διορθωμέναι ὑπ' ἐμοῦ καὶ κατὰ συνέπειαν ἄνευ ποσοστῶν κτλ.

Ἄν ἐπρόκειτο ν' ἀνερῶν τὴν συνεργασίαν τοῦ Ποριώτου εἰς τὸν τίτλον τῆς μεταφράσεως τῆς «Ἀλκήστιδος» θὰ ἔθετα ἀντὶ «διαφόρων λόγων», ὡς προτείνει αὐτὸς, τὰς λέξεις «ἐνός ἀλόγου».

Καὶ μὲ τὴν φράσιν ταύτην ὁ κ. Χρηστομάνος κλίνει τὸν φιλιππικόν του τὸν τόσον δίκαιον ἱσως, ἀφοῦ τὰ χειρόγραφα ἄτινα μᾶς ἐπέδειξε μαρτυροῦν ὅτι ὁλόκληρος ἡ μετάφρασις εἶνε καμωμένη ἀπὸ τὸ ἴδιον τοῦ χέρι, ἐκτὸς τεμαχίων τινῶν, τὰ ὁποῖα ἐπίσης εἶνε διορθωμένα παρ' αὐτοῦ.

Ἀριθ. 7

ΣΧΟΛΙΑ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑΣ

Τὴν ἀνωτέρω συνέντευξιν τὴν ἔχει φιλοτεχνήσει ὁ φιλαλήθης κ. Πιέρ Μωρεά, ὁ ὁποῖος, ὡς γνωστόν, δημοσιογραφεῖ καὶ ποιητικογραφεῖ μὲ τὸ ψευδώνυμον Πέτρος Ζητουναῖτης. Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ ἡμέτερος κ. Πιέρ μᾶς βεβαιώνει πῶς ὅλη ἡ μετάφρασις εἶνε καμωμένη ἀπὸ τὸ ἴδιον τὸ χέρι τοῦ κ. Χρηστομάνου βγάζουμε τὸ καπέλλο μας καὶ ἐξακολουθοῦμε τὴν δημοσίευσιν καὶ τῶν ἄλλων ἐπισήμων κειμένων. Ὁ περιεργότατος αὐτὸς μεταφραστικὸς Παναμᾶς μᾶς φυλάει γιὰ τὸ τέλος καὶ ἄλλα μεγάλα γλέντια.

Ἀριθ. 8.

ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΙΜΩΝΑ

(Πρὸς τὸν κ. Δ. Ταγκόπουλον Διευθυντὴν τοῦ «Νουμά»)

Φίλε κ. Δ. Ταγκόπουλε

Εἰς τὴν προφορικὴν ἐρώτησίν σας, ἂν καὶ τὴν μετάφρασιν τοῦ «Τίμωνος» τοῦ Λουκιανοῦ ὑπαγόρευσεν εἰς τὸν κ. Βουτιερῖδην ὁ κ. Χρηστομάνος, ὡς διακρίνεται, ἀπαντῶ γραπτῶς παραθέτων ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς τοῦ εἰρημένου κυρίου, χρονολογούμενης ἀπὸ 7 Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ.

«Γνωρίζετε (μου γράφει ὁ εἰρημένος κύριος) ζητῶν ἀπὸ ἐμὲ, πολὺ ἀργά, σάνδρα σωτηρίας διὰ τὴν «Ἀλκήστιν»· ὅτι ὁ Βουτιερῖδης, ἀσχετῶς πρὸς ὅσας ἄλλας ἀφορμὰς ἔχει νὰ μὲ εὐγνωμονῇ, ὀφείλει εἰς ἐμὲ τὴν μετάφρασίν του τοῦ «Τίμωνος» (ἂν καὶ ἀπέχει αὐτὴ ἀρκετὰ ἀπὸ τὴν τῆς «Ἀλκήστιδος»), διότι ἀπὸ ἐμὲ ἐμαθεν πῶς καὶ εἰς ποῖαν γλῶσσαν καὶ μὲ ποῖαν ἀρμονίαν πρέπει νὰ ποτιδίδωνται τὰ ἀρχαῖα κείμενα».

Τὸ μέτρον τῆς καλῆς πίστεως τὸ ὁποῖον ἔδειξεν ὁ περὶ οὗ πρόκειται κ. θεατρῶν μετὴν συνέντευξίν τοῦ «Ἀστεως» μὲ ἀναγκάζει νὰ κάμω χρῆσιν τῆς ἑνὸς ἰδιωτικῆς ἐπιστολῆς του, διότι πιθανὸν αὐριον νὰ διεκδικήσῃ καὶ ἄλλας μεταφράσεις ὡς ὀφειλομένας εἰς αὐτόν.

Ἀθῆναι, 11 Σεπτεμβρίου 1903

Ἰμέτερος
Ν. ΠΟΡΙΩΤΗΣ

Ἀριθ. 9

ΨΕΥΤΙΑΔΟΣ ΣΥΝΕΧΕΙΑ

(Ἀπὸ τὴν «Ἐστίν» τῆς 13 Σεπτεμβρίου)

Κύριε Διευθυντά

Ὁ κ. Θεατρῶν τῆς πλατείας τῆς Ὀμονοίας ὑπαγόρευσεν εἰς μίαν πρωινήν ἐφημερίδα συνέντευξιν ἐνθυμίζουσαν τὴν φρασσεολογίαν τοῦ τελευταίου Γαλλικοῦ του δραματολόγου. Καὶ διὰ μὲν τὸ ζήτημα τῆς «Ἀλκήστιδος» ἀπόκειται εἰς τὸν «Νουμάν» ν' ἀπαντήσῃ. Ἐγὼ εἶπα ὅτι εἶχα νὰ εἰπῶ. Ἀλλ' ὁ κ. θεατρῶν καυχᾶται συγχρόνως ὅτι δὲν δέχεται μεταφράσεις μου, ὅτι διώρρωσε μεταφράσεις μου καὶ ὅτι δι' αὐτὸ δὲν μοῦ πληρώνει ποσοστά. (Ἡ μὲν ἐπιτρέψετε νὰ πληροφορήσω τὴ νοῆμον κοινόν, τὸ ὁποῖον σήμερον ἔχει ἐπαρκῆ γνῶσιν τῆς ἀξιοπιστίας τοῦ εἰρημένου κυρίου, ὅτι:

Α'. Δι' ἐπιστολῆς μου ἀπὸ 14 Μαΐου ἐ. ἔ. ἀνέθεσα εἰς τὸν λόγιον νέον κ. Κ. Χρηστομάνον νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν εἰρημένον θεατρῶν, μὲ τὸν ὁποῖον δὲν ἤθελα νὰ ἔχω καμμίαν συνάφειαν, ὅτι τοῦ χαρίζω τὰ ποσοστά, τὰ ὁποῖα αὐτὸς σήμερον καυχᾶται ὅτι τρώγει.

Β'. Ἀπὸ τῆς ἑνὸς χρονολογίας ἐπανειλημμένως παρεκλήθην ὑπ' αὐτοῦ νὰ μεταφράσω διὰ τὸ θέατρον τοῦ Γαλλικῆ σύγχρονα ἔργα, καὶ ἐγὼ ἠρνήθην δι' εὐνόητους λόγους. Ἐπίσης τὴν ἡμέραν τῆς πρώτης τοῦ «Τρίτου», εἰδικώτερον παρεκλήθην μετὰ πλείστας δελεαστικὰς ὑποσχέσεις, νὰ συμπληρώσω καὶ νὰ τῷ δώσω τὴν ἡμιτελῆ ἔμμετρον μετάφρασίν μου τοῦ «Ἑρωτικοῦ πείσματος» τοῦ Μολλιέρου, τῆς ὁποίας πρὸ ἐνός καὶ ἡμίσεως ἔτους εἶχεν ἀναγνώσει ὁ εἰρημένος κύριος τὴν α' πρᾶξιν, — ἀλλὰ καὶ πάλιν ἠρνήθην.

Γ'. Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ καταθέσω εἰς τὸ γραφεῖόν σας τὴν ἰδιόγραφόν μου μετάφρασιν τῆς «Λοκαντιέρας» ἥτις ἐπὶ διετίαν ἐχρησιμοποιήθη ὑπὸ τοῦ θιάσου τῆς Ν. Σκηνῆς, διὰ νὰ κρίνετε περὶ τῶν δῆθεν διορθώσεων. Τὸ χειρόγραφόν μου τοῦ «Ἀριστεροῦ χειροῦ» ἀρνεῖται νὰ μοῖ ἐπιστρέψῃ ὁ εἰρημένος κύριος προφασίζόμενος ὅτι τοῦ τὸ ἐκλεψαν.

Ἀθῆναι 11 Σεπτεμβρίου 1903

Ἰμέτερος
Ν. ΠΟΡΙΩΤΗΣ

ψευτικῆς γλώσσης, τῆς συνθηματικῆς. Γιατί νὰ κρύβουμε τὸ φῶς μὲ σκοτεινὰ μεσαιωνικὰ μαντῶα, γιατί νὰ πνίγουμε τὴ ζωὴ μὲς στὸ σκότος; Μὲς ἀπὸ τὰ λόγια, μὲς ἀπὸ τὴ γλώσσα θὰ προβῇ τὸ φῶς ποῦ κλεῖ μέσα του ἕνα ποίημα, π. χ. Καὶ εἶνε ἀνάγκη νὰ ἰδοῦμε φῶς, πολὺ φῶς. Δὲ θέλουμε σκοτάδι, δὲ θέλουμε

ὁλίγο φῶς καὶ μακρινὸν σὲ μέγα σκότος καὶ ἔρμος
(Σολωμός)

Ἐδῶ ὁ λόγος εἶνε γιὰ τὴ γλῶσσαν ποὺ θάχῃ ἕνα ποίημα, ὡς ποῦμε· ἡ ἰδέα, ἡ φαντασία κ.τ.λ. εἶνε ἕλλο ζήτημα. Μοῦτυχε νὰ διαβάσω σ' ἕνα περιοδικὸ ποῦδγαίνε μὲς φορὰ, ἕνα γράμμα τοῦ Βηλαρᾶ γιὰ τὴ γλῶσσαν. Ἐκεῖ λέει ὁ σοφὸς αὐτὸς ἀνὴρ ποῦ πολλὰ καλὰ, καὶ μὲς στᾶλλα τ' ἀκόλουθα· «Δὲν μπορῶ νὰ χωρίσω τοὺς Μακαρονιστάδας μὲ τὰς ἑλληνικοὺς τους, λέγω γιὰ κείνους, ὅπου χωρὶς νὰ ξέρουν καθὼς πρέπει τὰ ἑλληνικά, θέλουν νὰ παραλογοῦν καὶ νὰ μὴν καταλαβαίνουν οἱ ἴδιοι τί λέν. Βιάζονται γιὰ τοὺς ἀληθινὰ προκομμένους, ὅπου καὶ μὲ τὴν ἑλληνικὴν καὶ ξέναν γλῶσσαν εἶνε στολισμένοι καὶ προικισμένοι μ' ἐπιστήμης καὶ φιλοσοφίας, ἔχω ὅλο τὸ σῆμα καὶ τὴν ὑπόληψιν, ὅπου πρέπει νὰ τοὺς χρωστούμε. Μόν' ἤθελα ἂν ἐδυνάμουν νὰ τοὺς καταπαίσω νὰ μὴν ἀψυχοῦν τὴ μάθησιν καὶ προκοπὴν τους σ' ἐκείνους, ὅπου ἔχουν μεγαλωτάτη χρῆσιν καὶ ἀνάγκη νὰ φωτισθοῦν. Γιατί τί ἀπουτύνουν νὰ εἶνε σάν οἱ ἐρηθρὲς τῆς Αἰγύπτου, ὅπου ἐκρυ-

βαν ὅσα ἤξεραν μὲ τὸ σκοτεινὸ σύμφερον τῶν ἱερογλυφικῶν τους καὶ ὀνομάζονταν σοφοὶ καὶ προκομμένοι χωρὶς νὰ ὠφεληθοῦν κανέναν; Ἀλλ' ἡ θέλησις ν' ἀφῇσιν τὰς σκουριασμένες παλιοτέρας, ὅπου παιδιόθεν ἀπόχρησαν σ' τὰ ψωρόσκολα μας, καὶ νὰ ἐπιχειρητοῦν νὰ διορθώσουν ἀληθινὰ τὴ γλῶσσαν τοῦ καιροῦ μας! Πόσο ἔσχατος ἔπαυσις! Αὐτὰ εἶνε στὸ γράμμα τοῦ Βηλαρᾶ, ποῦδωτε ὁ κ. Βλαχογιάννης στὸ «Διόνυσον» γιὰ νὰ δημοσιεῖται, καὶ ὁ «Διόνυσος» τὸ δημοσίευσεν, ἀλλὰζοντες ἐπὶ ἰδιορρυθμῶν ὀρθογραφικῶν σύστημα τοῦ Βηλαρᾶ γάριν εὐκολίας τοῦ ἀναγνώστου». Πόσες φορὲς δὲν τυχαίνει σὲ μερικῶν δικῶν μας ἔργα νὰ βλέπουμε τὸ φῶς μὲς ἀπὸ τὸ σκοτεινὸ σύμφερον τῶν ἱερογλυφικῶν, ἂν καὶ ὁ Krumbacher βρῇ καὶ πῶς φιλολογικὸν ἔργο καλὸ μόνον στὴν ἀπλὴν μας γλῶσσαν μπορεῖ νὰ βροῦμε, ἀπὸ στὴν φιλολογίαν ἢ κ. καθαρεύουσα ἔκανε, καθὼς λέει, «φιάσκο». ἔπεσε ἔξω, νὰ ποῦμε; Πόσας καταστρεφές δὲν ἔχουν φέρει αὐτὰ τὰ φοβερά μάγαντα τῆς καθαρῆς οὐσίας; Ποσοὶ γάνουνται μὲς τὴν καθαρεύουσα ποῦ, «ὡς ἦσαν ἱπ' ἀρχῆς στερημένη πνευματικῆς ζωῆς, πᾶσι προφύρον γήρας, καὶ ἤδη σέρνει ζωντόνεκρον ὑπαρξίν» καὶ παρρηγοῦνται ἔδικα καὶ παράλογα γλῶσσαν ἀληθινῇ, γλῶσσαν τέλει, ἀναγνωρισμένη ἀπὸ τὴν ἐπιστήμην, γλῶσσαν ὅπου εὐρίσκονται στίχοι καλλιτεχνικώτατοι γλῶσσαν αἰς τὴν ὁποίαν ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἔβαλεν ὅλην τὴν ψυχὴν του, ἐξεθύμανε τὰ βαρύτερα καὶ εὐγενέστερα αἰσθήματά του, τοὺς ὑψηλοτέρους

πόθους του. (Πολυλάς)

Ἄν ὁ κ. καθαρεολόγος ἤθελε γλῶσσαν ὑψηλὴν, γιατί τίχα νὰ μὴν παραδεχτοῦμε πῶς, μπροστὰ στὴν καθαρῆς οὐσα, στυλῶνεται ἡ ἀληθινὴ ἐθνικὴ μας «ὕψηλὴ καὶ κοινή»;

Ἐνα ζήτημα λυμένο πλὴ ἀπὸ τὸ παραγωγικὸν μας πνεῦμα εἶνε καὶ τὸ ζήτημα τῆς γλώσσης. Ἀς κοιτάξῃ ὁ κ. καθαρεολόγος—ὡς τοῦ ἀλλάξουμε λιγάκι τ' ὄνομα—νὰ μᾶς βρῇ κατιτίς μὲ ζωὴ καὶ μ' ἀληθινὴ τέχνη, ποῦ νῆται γραμμένο στὴν καθαρῆς οὐσα. Μὰ νὰ σκάσῃ, τίποτα τῆς προκοπῆς δὲ θὰ βρῇ. Δὲ θὰ βρῇ π. χ. ἕνα διήγημα σάν τοῦ Καρκαβίτσα, νὰ μὴν ποῦμε γιὰ ποιήματα—γιὰτί εἶνε ντροπῆς νὰ βάζουμε πλάι-πλάι Ποίημα καὶ . . . καθαρεύουσα. Κ' ἐπειδὴ εἶπαμε γιὰ τὴν Καρκαβίτσα, —καθὼς μπορούσαμε νὰ ποῦμε καὶ γιὰ μερικοὺς ἄλλους—ὡς πάρομε στὴν εὐγὴ ὁποῖο κομμάτι θέλουμε ἀπὸ τὰ «Λόγια τῆς Πλήρης», π. χ., καὶ ὡς προσπαθήσουμε ὅσο θέλουμε, νὰ βροῦμε ἕνα ποῦ νὰ τοῦ ἀξίζει στὴν καθαρῆς οὐσα. Ἄν τύχῃ καὶ βρῇ κανεὶς σ' αὐτὴ τὴν καθαρῆς οὐσα τίποτις ποῦ νὰ διαβάζεται, σίγουρα θάνα μεταφρασμένο ἀπὸ κἄποιον καλὸ ξένο συγγραφέα. Ποῖος εἶνε κείνος ποῦ νοιώθει μέτα του τὴ λαχτήρα τῆς ζωῆς, καὶ δὲ γράφει στὴ δημοτικῇ; Ποῖος εἶνε κείνος ποῦ σκέφτεται ἀγνὰ ἑλληνικά, καὶ δὲν αἰσθάνεται τὴν ψευτιά καὶ τὸ ἀφύσικο ποῦ κλεῖ μέσα τῆς ἡ πλαστῇ γλώσσῃ;

(ἀκολουθεῖ)